

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, МЕТА

ADMINISTRATIVE AND LEGAL ENSURING THE ACTIVITIES OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE: CONCEPT, PURPOSE

Габлей Н.Г., к.ю.н., доцент,
завідувач кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права

*Івано-Франківський навчально-науковий юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Гладенький Ю.В., аспірант кафедри конституційного,
міжнародного права та публічно-правових дисциплін
*Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

В даній статті досліджено адміністративно-правове забезпечення діяльності Збройних Сил України. Визначена позиція про те, що правове забезпечення не зводиться тільки до упорядкування суспільних відносин шляхом прийняття правових норм (таке визначення зводиться до терміну «правове регулювання»), а воно відображає вплив уповноважених державою суб'єктів на суспільні відносини. Зазначено, що правове забезпечення розглядається як діяльність уповноважених державою суб'єктів, що відображає їх вплив на суспільні відносини і спрямована на реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів відповідних суб'єктів для їх ефективного функціонування.

В статті визначено, що адміністративно-правове забезпечення є видовим поняттям до «правове забезпечення», оскільки стосується діяльності не в цілому, а в сфері прийняття адміністративно-правових норм уповноваженими на те суб'єктами та їх впливу саме на адміністративно-правові відносини. Збройні Сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності. Збройні Сили України забезпечують стримування збройної агресії проти України та відсіч їй, охорону повітряного простору держави та підводного простору у межах територіального моря України у випадках, визначених законом, беруть участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом.

В статті зроблено висновок, що адміністративно-правове забезпечення діяльності Збройних Сил України – це діяльність уповноважених державою суб'єктів, що відображає їх вплив на адміністративно-правові відносини і спрямована на реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів Збройних Сил України для їх ефективного функціонування. До ознак адміністративно-правового забезпечення діяльності Збройних Сил України можна віднести: об'єкт, суб'єкти адміністративно-правового забезпечення, норми адміністративного права, адміністративно-правові відносини та їх зміст; гарантії, заходи, засоби, форми та методи адміністративно-правового забезпечення Збройних Сил України. Метою адміністративно-правового забезпечення Збройних Сил України є реалізація, охорона, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів Збройних Сил України для їх ефективного функціонування.

Ключові слова: правове забезпечення, правове регулювання, адміністративно-правове забезпечення, правоохоронний орган, Збройні Сили України.

This article examines the administrative and legal support for the activities of the Armed Forces of Ukraine. The position is defined that legal protection is not reduced only to the regulation of social relations through the adoption of legal norms (such a definition is reduced to the term "legal regulation"), but it reflects the influence of state-authorized subjects on social relations. It is noted that legal protection is considered as the activity of state-authorized subjects, which reflects their influence on social relations and is aimed at the implementation, protection, protection and restoration of the rights, freedoms and legitimate interests of the relevant subjects for their effective functioning.

The article defines that administrative-legal provision is a kind of concept to "legal provision", as it refers to activities not in general, but in the sphere of adoption of administrative-legal norms by authorized subjects and their impact on administrative-legal relations. The Armed Forces of Ukraine is a military formation that, according to the Constitution of Ukraine, is responsible for the defense of Ukraine, the protection of its sovereignty, territorial integrity and inviolability. The Armed Forces of Ukraine ensure deterrence of armed aggression against Ukraine and repulse it, protect the state's airspace and underwater space within the territorial sea of Ukraine in cases defined by law, participate in measures aimed at combating terrorism.

The article concludes that the administrative and legal support of the Armed Forces of Ukraine is the activity of state-authorized entities, which reflects their influence on administrative and legal relations and is aimed at the implementation, protection, protection and restoration of the rights, freedoms and legitimate interests of the Armed Forces of Ukraine for their effective functioning. The signs of administrative and legal support of the Armed Forces of Ukraine include: object, subjects of administrative and legal support, norms of administrative law, administrative and legal relations and their content; guarantees, measures, means, forms and methods of administrative and legal support of the Armed Forces of Ukraine. The purpose of the administrative and legal support of the Armed Forces of Ukraine is to implement, protect, protect and restore the rights, freedoms and legitimate interests of the Armed Forces of Ukraine for their effective functioning.

Key words: legal support, legal regulation, administrative and legal support, law enforcement agency, Armed Forces of Ukraine.

Постановка проблеми та її актуальність. Відповідно до ст. 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України, котрі є правоохоронними органами в Україні. В умовах збройної агресії російської федерації щодо України важливе значення відіграють Збройні Сили України. Тому

вартими уваги виступають питання пов'язані із їх правовим забезпеченням, а особливо адміністративно-правовим забезпеченням.

Проблемам адміністративно-правового забезпечення присвятили свій науковий доробок такі вчені як: В. Б. Авер'янов, В. С. Афанасьєв, А. К. Виноградов, В. В. Галунько, О. М. Гумін, Р. А. Каложний, В. К. Колпаків, О. Є. Костюченко, О. В. Кузьменко, О. В. Негодченко, В. С. Сірко, В. Й. Пашинський, Є. В. Пряхін, М. В. Цвік, В. К. Шкарупа та ін.

Метою статті є з'ясування поняття та мети адміністративно-правового забезпечення Збройних Сил України як правоохоронного органу та обґрунтування пропозицій щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Перш, ніж перейти до визначення та характеристики самого поняття «адміністративно-правове забезпечення діяльності Збройних Сил України (далі ЗСУ)», вбачаємо за необхідне визначити, що означає термін «правове забезпечення» взагалі як родове поняття. Серед вчених по різному розглядається це поняття, зокрема:

– Я. В. Лазур вбачає, що це упорядкування суспільних відносин, що здійснюване державою за допомогою правових норм, приписів і сукупності засобів, їх юридичне закріплення, охорону, реалізацію і розвиток [1, с. 392];

– М. М. Бурбика доводить, що правове забезпечення представляє собою систему законодавчо встановлених правових гарантій, а також діяльності уповноважених на те органів, посадових осіб по їх реалізації [2, с. 179];

– у юридичній енциклопедії автори розглядають правове забезпечення як здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою упорядкування, закріплення, охорони й розвитку, а також вплив на поведінку та свідомість громадян шляхом проголошення їх прав та обов'язків, установлення певних дозволів і заборон, затвердження певних правових актів тощо [3, с. 369];

– Пачинський О. С. правове забезпечення – це регламентована нормами права діяльність держави, органів державної влади та місцевого самоврядування, спрямована на забезпечення прав, свобод та законних інтересів осіб, а також їх реалізації [4, с. 188];

– Сірко В. С. вказує, що правове забезпечення – це здійснюваний державою за допомогою правових норм, приписів, засобів та заборон процес упорядкування суспільних відносин щодо юридичного закріплення, реалізації, охорони, захисту та відновлення прав та інтересів відповідних суб'єктів [5, с. 100].

Як бачимо, більшість схильється до думки, що це упорядкування суспільних відносин шляхом прийняття конкретних правових норм, іншими словами це діяльність уповноважених державою суб'єктів по впорядкуванню суспільних відносин через прийняття правових норм, що закріплюють реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів відповідних суб'єктів. Проте вважаємо, що правове забезпечення не зводиться тільки до упорядкування суспільних відносин шляхом прийняття правових норм (таке визначення зводиться до терміну «правове регулювання»), а воно відображає вплив уповноважених державою суб'єктів на суспільні відносини. Тому правове забезпечення ми розглядатимемо як діяльність уповноважених державою суб'єктів, що відображає їх вплив на суспільні відносини і спрямована на реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів відповідних суб'єктів для їх ефективного функціонування.

Адміністративно-правове забезпечення є видовим поняттям до «правове забезпечення», оскільки стосується діяльності не в цілому, а в сфері прийняття адміністративно-правових норм уповноваженими на те суб'єктами та їх впливу саме на адміністративно-правові відносини.

Адміністративно-правове забезпечення має певні характерні ознаки, зокрема:

– діяльність суб'єктів публічного управління щодо захисту прав і свобод людини, суспільного публічного інтересу (цінностей);

– діяльність, комплекс заходів, які здійснюють суб'єкти публічного управління щодо визначення та реалізації за допомогою права державної політики в певній сфері суспільного життя (сфері оборони);

– діяльність суб'єктів публічного управління (загальної та спеціальної компетенції) у межах визначених законодавством повноважень та компетенції;

– діяльність, що здійснюється правовими (адміністративно-правовими) методами і засобами;

– діяльність, що здійснюється шляхом врегулювання суспільних відносин через юридичне закріплення у правових нормах (нормотворча діяльність), їх реалізацію (правозастосовна діяльність), охорону, захист та відновлення в разі порушення (правоохоронна діяльність) [6, с. 53–69].

Зважаючи на це, можемо сказати, що адміністративно-правове забезпечення – це діяльність уповноважених державою суб'єктів, що відображає їх вплив на адміністративно-правові відносини і спрямована на реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів відповідних суб'єктів для їх ефективного функціонування.

В структуру адміністративно-правового забезпечення входять елементи. В юридичній літературі теж неодноразово закріплено перелік цих елементів. Під час дослідження різних поглядів вчених, ми солідарні і вважаємо найбільш обґрунтованою думку О. М. Гуміна та С. В. Пряхіна. Дані вчені виділяють п'ять елементів: 1) об'єкт адміністративно-правового забезпечення; 2) суб'єкт (суб'єкти) адміністративно-правового забезпечення; 3) норми права (норми адміністративного права); 4) адміністративно-правові відносини та їх зміст; 5) гарантії, заходи, засоби, форми та методи адміністративно-правового забезпечення [7, с. 46–50].

Розглядаючи адміністративно-правове забезпечення діяльності ЗСУ, ми будемо розуміти це поняття як діяльність уповноважених державою суб'єктів, що відображає їх вплив на адміністративно-правові відносини і спрямована на реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів Збройних Сил України для їх ефективного функціонування. Метою адміністративно-правового забезпечення діяльності ЗСУ є реалізація, охорона, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів Збройних Сил України для їх ефективного функціонування.

До ознак адміністративно-правового забезпечення діяльності ЗСУ можна віднести: 1) об'єкт адміністративно-правового забезпечення (вплив держави на ЗСУ та військовослужбовців); 2) суб'єкти адміністративно-правового забезпечення (уповноважений державою орган (чи органи), який наділений повноваженнями щодо реалізації, охорони чи розвитку таких відносин); 3) норми адміністративного права (регулюють суспільні відносини у сфері публічного адміністрування ЗСУ); 4) адміністративно-правові відносини та їх зміст; 5) гарантії, заходи, засоби, форми та методи адміністративно-правового забезпечення ЗСУ.

Висновки. Таким чином, підводячи підсумок можемо зазначити, що під правове забезпечення ми розглядатимемо як діяльність уповноважених державою суб'єктів, що відображає їх вплив на суспільні відносини і спрямована на реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів відповідних суб'єктів для їх ефективного функціонування. Адміністративно-правове забезпечення є видовим поняттям до «правове забезпечення», оскільки стосується діяльності не в цілому, а в сфері прийняття адміністративно-правових норм уповноваженими на те суб'єктами та їх впливу саме на адміністративно-правові відносини. Адміністративно-правове забезпечення діяльності ЗСУ – це діяльність уповноважених державою суб'єктів, що відображає їх вплив на адміністративно-правові відносини і спрямована на реалізацію, охорону, захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів Збройних Сил України для їх ефективного функціонування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лазур Я. В. Поняття, сутність та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у державному управлінні. *Форум права*. 2009. № 3. С. 392–398.
2. Бурбика М.М. Робота з персоналом в органах прокуратури України: організаційно-правові питання: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Харків, 2007. 191 с.
3. Популярна юридична енциклопедія / В. К. Гіжевський, В. В. Головченко, В. С. Ковальський (кер.). Київ: Юрінком Інтер, 2003. 528 с.
4. Пашинський О.С. Поняття та зміст адміністративно-правового забезпечення громадського контролю. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. Серія ПРАВО. Випуск 68. С. 186–189.
5. Сірко В.С. Адміністративно-правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеськ. держ. ун-т внутр. справ. Одеса, 2018. 246 с.
6. Пашинський В. Й. Адміністративно-правове забезпечення оборони держави: визначення поняття та структури. Основні напрями розвитку системи публічного адміністрування: колективна монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 104 с.
7. Гумін О. М., Пряхін Є. В. Адміністративно-правове забезпечення: поняття та структура. *Наше право*. 2014. № 4. С. 46–50.